

ปลูกพืชเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับที่ดิน เพื่อนำไปสู่การผลิตอาหาร สร้างความสมดุล ของดินและน้ำอย่างยั่งยืน

ประเทศไทย มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญหลายชนิด ที่สำคัญประกอบด้วย 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด มะพร้าวทุเรียน เงาะ มังคุด ลำไย และกาแฟ ซึ่งพืชดังกล่าวข้างต้นมีมูลค่าทางการตลาดสูง บางชนิดพืชมีพื้นที่ปลูกมาก เป็นต้น ทั้งนี้พืชเศรษฐกิจแต่ละชนิดมีความต้องการสภาพแวดล้อมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่แตกต่างกัน

การปลูกพืชควรเลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับที่ดินแต่ละแห่ง ซึ่งที่ดินในที่นี้หมายถึงลักษณะของดินและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ระบบชลประทาน เป็นต้น นำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต ในขณะที่เดียวกันผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดี มีปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง ซึ่งระดับความเหมาะสมของที่ดินจะรู้จากการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน ระดับความเหมาะสมของที่ดินจำแนกเป็น 2 ระดับใหญ่ ได้แก่ เหมาะสมและไม่เหมาะสม และจำแนกเป็น 4 ระดับย่อย ประกอบด้วย เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N)

ที่ดินที่มีระดับความเหมาะสมสูงและปานกลางจัดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการเพาะปลูก ส่วนที่ดินที่มีระดับความเหมาะสมเล็กน้อยและไม่เหมาะสมจัดเป็นพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพต่อการเพาะปลูก หากจำเป็นต้องปลูกพืชควรมีการจัดการที่ดินอย่างดี เมื่อราคาขายไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมมากกว่า

ตัวอย่างการปลูกพืช
ในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ

1. ปลูกยางพารา/
ปาล์มน้ำมันในพื้นที่
ดินทราย

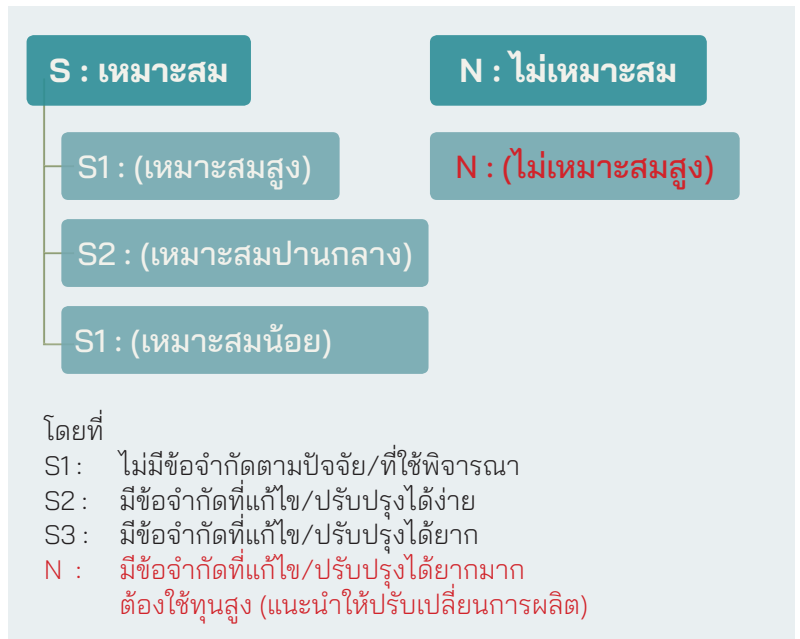
2. ปลูกน้ำมันในพื้นที่
หินโผล่

3. ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
ในดินเหนียวจัด

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้มาจากการนำลักษณะของที่ดินด้านต่าง ๆ มาพิจารณา เช่น ความลึกของดิน การระบายน้ำของดิน ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ระดับความลาดชันของพื้นที่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี เป็นต้น โดยนำมาพิจารณาร่วมกับความต้องการปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด ตัวอย่างเช่น ข้าวชอบดินที่มีการระบายน้ำไม่ดี แต่พืชไร่ชอบการระบายน้ำดี หรือ หากต้องการปลูกพืชฤดูแล้งหลังนา ต้องคำนึงถึงแหล่งน้ำที่จะใช้ควบคู่ด้วย เป็นต้น ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินจะยึดตามหลักการของ FAO (1983) การกำหนดระดับความเหมาะสมจะยึดตามข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรค/ปัญหา ต่อการปลูกพืชมากที่สุด

ตัวอย่าง : การจัดการที่ดินจากพื้นที่ไม่มีศักยภาพต่อการเพาะปลูกให้มีศักยภาพต่อการเพาะปลูก

การร่องในดินที่ลุ่มมีน้ำแช่ขังให้อยู่ในสภาพที่ระบายน้ำดี สามารถปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้นได้

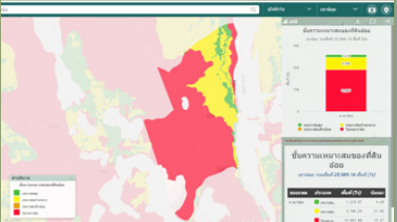

สร้างระบบชลประทาน ลดความเสี่ยงด้านการขาดน้ำ และทำการเกษตรช่วงหน้าแล้งได้

ปัจจุบันพื้นที่ระดับความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ผู้สนใจสามารถเข้าดูได้ใน 2 ช่องทาง ได้แก่

1. รูปแบบของแผนที่ มีความละเอียดระดับตำบล สามารถเรียกดูผ่าน Agri-Map Online ที่ <https://agri-map-online.moac.go.th/login>
2. รายงานเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจรายชนิดพืชในรูปแบบ pdf.

การเลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

จะช่วยให้เกิดการใช้น้ำในปริมาณที่เหมาะสม ทรัพยากรดินถูกนำไปใช้ในการปลูกพืชอย่างตรงกับศักยภาพ เกิดการบริหารจัดการพื้นที่ในทิศทางที่ถูกต้อง ส่งผลให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีมูลค่าสูง และทรัพยากรทางด้านการเกษตรถูกนำไปใช้อย่างยั่งยืน

อ้างอิงจาก FAO „1983 Guideline:Land evaluation for rainfed agriculture.FAO Soil Bulletin 52,Rome

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2566 เรื่อง “ดินดี น้ำสมบูรณ์ เกื้อกูลชีวิต”
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์